B. N. C.
FIRENZE
1635
43

Digitized by Google

PRO THEORIA MEDICA ADVERSUS Empiricam Sectam PRÆLECTIO

Habita Patavij die 2. Maij 1702.

A

DOMINICO GVGLIELMINI
BONONIENSI.

Dum a Mathematicarum Scientiarum Cathedra ad Primam Theoreticæ Medicinæ tranſitum faceret.

VENETIIS, M.DCCII.
Typis Hieronymi Albriccij.
SVPERIORVM PERMISSV.

PYthagoram Auditoribus ſuis, antequam ad Sapientiam admitterentur quinquennale impoſuiſſe ſilentium, Auctor eſt Philoſophorum Chroniſta Diogenes Laertius in ejus Vita; quam legem, non contra vocis, & loquelæ uſum, ſed contra inanem diſceptandi garrulitatem, quæ Tyronum pleriſque familiaris eſſe ſolet, prolatam, cenſent Eruditi; cumque inter humanas diſciplinas, nulla ſit, quæ magis opinionum diverſitates abjiciat, quàm Matheſis, hujus ſtudium, ſpecie quinquennalis ſilentii Pythagoreis inculcatum fuiſse volunt, priuſquam ad alias ſcientias, Phyſicam v. Ethicam, Medicinam, Politicam, aliaſque ſimiles, in quibus caſtigatius Judicium, & Ingenium veritati venandæ aſsuetum requiritur, promoverentur.

Id ipſum mihi auſpicatò evenifse, ſentio, Auditores; etenim cum huic, quod nunc ſubeo, Theoricæ Medicinæ ſubſellio Fata jam diù deſtinaſsent, non antea eorum decreto id fieri debuit, quàm poſt emenſum per tria, & amplius luſtra Mathematicum ſta-

dium, ut Geometrico ſilentio dexterior factus, novo muneri ſuſtinendo accommodatior exiſterem. Hoc etiam fortaſſe fuit ſupremæ Auctoritatis de me conſilium; cum enim quadriennio ante Mathematicæ paleſtræ tenuitatem meam præficeret, nunc jubet ſacroſanctæ Medicinæ adita penetralia, ejuſque oracula pandere, & myſteria reſerare, adeo ut, tum ne Fatis injurius ſim, hanc mihi ſemitam ſucceſsuum continuitate commonſtrantibus, tum ne Sereniſsimi Principis expectationi, & voluntati, quantùm in me eſt, deeſse videar, ita obſtringi me ſentiam, ut in hac Cathedra ſic Medici perſonam ſuſtineam, ut Mathematicus eſse non deſinam, ideoque non modum profitendi, ſed munus, & profeſsionis tantummodo objectum mutaſse deprehendar.

Novum nequaquam eſt, Mathematicas contemplationes Medico operi eſse copulandas. Senſit id Hippocrates, qui *in Epiſtola ad Theſalum filium*, Geometriæ, & Arithmeticæ ſtudium, uti Medicinam facturis, non modo utile, ſed neceſsarium pluribus exemplis, & longa oratione perſuadet. Senſit & Galenus, qui lib. *ſi quis optimus Medicus* eos redarguit, qui Hippocratem laudantes, ejus præceptis nequaquam obſequuntur, Geometriæ, Aſtronomiæ, & Arithmeticæ nullam operam conferentes: *Et primo Methodi cap. 1.* objurgat Theſalum, qui ſex menſium ſpatio Medicinam ex integro ſe traditurum gloriabundus ſpondebat, quaſi ac neque Geometriæ, neque Aſtronomiæ, neque alicujus bonarum Artium indigerent, qui Medici futuri ſunt. Senſit & inter Antiquos Soranus Epheſius, qui *in Iſagoge cap. 2.* juramento adactos vult Medicinæ ſtu-

ſtudioſos, ad Arithmeticæ, & Aſtrorum ſcientiæ operam dandam. Sentiunt denique id ipſum Recentiorum cordatiores quique, quos jam pudet ſuffarcinatis Veterum opinionibus magnos Libros, & ut Græcum fert adagium *Magna mala* complere, ſed placet à penitiſſimis rerum viſceribus Medicorum tractatuum haurire principia, eaque non alia, quàm Geometrica methodo, & Mechanica omnino ratione pertractare; quibus mediis jam tantum ſuccrevere Apollineę laurus, ut plurimam ſpem faciant, futurum ut ſucceſſu temporis in proceras adoleſcant arbores, quibus Antiquorum Artis honos obumbretur, & poſteri tandem liquidò agnoſcant excultam, a Matheſi Medicinam, tantùm præſtare illi, quæ a Principibus, ut ajunt, Artis in orbis adoleſcentia inventa eſt, quantùm ſenes juvenibus fiunt ſapientiores.

Scio nonnullos, quos non Medicinæ decus, non incrementum, non perfectio; ſed plurima tantummodo Artem faciendi occaſio tangit, Mathematicas deſpicere tamquam Medico nullatenùs proficuas: Alios mitiùs quidem agentes, eodem tamen claudicantes talo, uſum Geometriæ, & Mechanicæ in Theorica Medica adſtipulare, in practica tamen omnino utilem denegare, quæ non Theoreticis ſpeculationibus, ſed uſu, exercitatione, & congrua remediorum adminiſtratione abſolvitur tota.

Dogmata hæc, quæ licèt falſa ægrorum tamen ſuffragio fulciuntur nil niſi remedia, quibus a morbis liberentur a Medico expoſtulantium; imò & plauſu diſcentium, qui in Artem longam incumbendi tædio ſublevantur, adeò percrebuere, ut jam jam non mo-

dò Geometriæ, & Mechanices, ſed etiam Phyſicæ, & Anatomes ſtudia deſpiciantur, uti ad ſapientiam tantùm, ſi Diis placet, non ad uſum comparata. Sic Medicina, quæ tanto conatu, nec omnino infelici ſucceſſu ab Hippocrate, & Galeno è ſui natalis ſordibus liberata eſt, & ex ignobili, & empirica, nobilis, & rationalis facta, denuo recidit in ſterquilinium, & Medici poſthabito rationis uſu, uni, & infido experimentorum eventui ægrorum vitas committunt, adeò ut renovata noſtris temporibus antiquiorum infelicitate, tot ferè in Urbibus ſint Agyrtæ, tot circumforanei, quot Medici.

Id tantò confidentiùs dixiſse liceat, quantò certiùs eſt Nobiliſſimam hanc Civitatem, nulla unquam ætate hoc malo laboraſſe, immò potiùs Almi hujus Athenęi beneficio, non modò Theoricam Medicam, ſed cunctis ſuſpiciendam Nationibus medendi methodum ſemper excoluiſſe, quà, & Civium ſervata incolumitas, & ægris ab exteris regionibus huc confluentibus valetudo reſtituta. Ob id ipſum contra denuo gliſcentem empiricam ſectam declamare ſupervacaneum foret, niſi hæc Peſtis eò contagioſior, quò deſidioſior, ni curativum, ſaltem prophilacticum remedium expoſtularet, & niſi Auditorum plurimos alienigenas viderem, quos, cum in Patriam redierint, ab Empiricæ contagio incolumes cupio.

Præſervativæ igitur medelæ loco ſit, ſi oſtendero Praxim Medicam, ſive, ut nonnulli loqui malunt, Clinicam Artem nullo pacto ſtare poſse, niſi Theoricæ Medicinæ ſtudio ſuffultam, atque hanc nullatenus ſuam perfectionem acquiſituram, niſi Phyſico-mecha-

nicis,

nicis, adeoque Mathematicis fundamentis fuerit ſuperſtructa.

Neminem veſtrum eſſe arbitror, qui hujuſce argumenti, quale ſit momentum, & dignitas non agnoſcat: agitur quippe de mediis, quibus hominum vitam tueamur, quibus antiquum hujuſce Lycei decus conſervetur, quibus denique ſtudioſæ juventutis rectæ inſtitutioni conſulatur. Quæ omnia quanti noſtra, quanti veſtra, quanti Bonorum omnium interſint, is ſolus videre non poterit, qui Tireſia cæcior extiterit.

Ut igitur ad evincendum propoſitum argumenta veſtros ante oculos exponere aggrediar, mecum quæſo perpendite, medendi Artem per cæca experimenta, inter mortes, & funera, ſua habuiſſe incunabula: vagientem vocibus caruiſſe, quibus morbos, ſymptomata, auxilia aptè exprimeret, & adhuc reptanti non licuiſse certum greſſum figere, quo ad propoſitam metam properaret. A rudioribus hiſce primordiis ſenſim, veluti ab infantia ad rationis uſum provecta eſt, cujus ope a malis bona, ab inutilibus utilia diſtingui cæpere. Hinc indeſinenti obſervatione, continuoque experimento, nunc fauſto, nunc infelici, majorem ætatem adepta, ita cępit Scientiæ naturali immiſceri, ut in Artis formam potuerit ab Hippocrate concinnari. Tunc ad firmam juventutem viſa eſt perveniſse, ſed variis exinde agitata viciſſitudinibus, parum abfuit, quin in ipſo ætatis flore periret; & ſanè periiſſet, niſi Galeni temporibus reſtituta, & tota ad exactæ rationis libram expenſa, tantum ab eo vigorem ſumpſiſset, ut multorum judicio

 vi-

virilitatem tunc attigiſse habita ſit. Fateor non mediocria Medicinæ incrementa, ſummis hiſce Artificibus tribuenda eſse, eò vel maximè, quòd a nuda ſucceſsuum memoria ad Artis dogmata, & ad rationalem methodum fuerit traducta. Fateor, & a ſubſequentibus Jatrophyſicis non vulgaria eidem acceſsiſſe ornamenta, vel nova in uſum vocando remedia, vel aphoriſmos tradendo, aut ad diagnoſim, aut ad medelam, aut ad prognoſim pertinentes.

Verumtamen ſi Medicæ Artis in opere felicitatem, quantum ſat eſt perpendamus, planè non videtur ab Hippocratis ætate ad noſtra uſque tempora, eam tantùm progreſſam fuiſse, quantùm viginti, & amplius ſęculorum, quot a divino Sene ad nos uſque numerantur, labor, experimenta, exercitatio ſpem facere potuiſsent; Qui enim antiquitùs morbi incurabiles prędicabantur, qui chronici, qui periculoſi, eoſdem incurabiles, chronicos, periculoſos experimur: Eadem incertitudine, qua veteres, de acutorum morborum exitu judicia ferimus: eodem, & fortaſſe minori eventu criſes prævidemus: uno verbo ſemper morbi curati ſunt, & non curati; ſemperque ex morbis plures periere, plures item evaſere ſuperſtites.

Quid iſthuc rei eſt, Auditores? Cęteræ quidem Artes de ſuo opere certæ ſunt, ſuumque finem aſsequuntur, & quamvis initio rudes, & impolitæ, Artificum tamen ſtudio, & induſtria, ſuam tractu temporis nactæ ſunt perfectionem: Sola Medicina promiſsis ſtare non poteſt, ſed ſemper hæſitans, ſemper vacillans, ſemper incerta, nec longævitate firma-

ta

ta eſt, nec diutina obſervatione, perfecta.

Diverſitatis hujus cauſam, quæ incertitudinis etiam Artis Medicæ eadem apparet, alii in remediorum, quibus utimur, inconſtantiam, & imbecillitatem; alii in naturam Artis refundunt; injuria tamen utrique. Quod enim ad Medicamenta pertinet, ea utique cauſæ ſunt naturales, & inviolabili neceſſitate, non ex arbitrio operantes, quarum idcirco numquam deerit effectus, ſi intra ſuæ ſphæram activitatis, & ſub requiſitis conditionibus applicentur, imò ſemper ſibi ſimilis ſi uti cauſæ, ita ſimilia ſubjecta, ſimileſque pariter fuerint circumſtantiæ. Quòcirca ſi non idem ſemper medicaminum eventus ſit, ea inconſtantiæ accuſanda non ſunt, ſed quidem varia ſubjecti diſpoſitio, quæ cum ſemper eadem non occurrat, aliquando remedii actionem enervat, aliquando prævertit, aliquando intendit, & aug t. Sicut igitur ridiculè admodùm redargueretur ignis, quod aquam non incendat, aut quod metalla non vertat in calcem, ſed potius irridendus eſſet, qui talia ab igne expectaret; ita cum remedium aliquod abſque ſucceſſu propinatur, deficientis effectus crimen, ineptè admodùm remedio affigitur, cum incapacitati ſubjecti tribuendum ſit, aut potiùs (abſit injuria dicto) Artificis imperitiæ probè non intelligentis ſtatum corporis ægrotantis.

Profectò enim ſi is indolem auxilii, quo utitur, ſi naturam ſubjecti, hominis videlicet, cui illud applicat; ſi mutationes, quæ corpori ab alimentis, ab aere, ab animi pathematibus, ab ætate, a morbo, a remediis ipſis contingunt; ſique eorundem remedio-

rum

rum vires noſſet, planè remedium aliquod non propinaret, niſi eò tunc, cum ejus actio inanis eſſe non poteſt. Non igitur Medicamenta nos fallunt, ſed potiùs fallimur à nobiſmetipſis prędicta ignorantibus idemque nobis accidit, quod Piſcatori, *qui*, ut inquit Petronius, *niſi eam appoſuerit hamis eſcam, quam ſcierit piſciculos fore appetituros, ſine ſpe prædæ moratur in ſcopulo.*

Eadem ferè ratione a ſui natura imbecillitatem, & incertitudinem Medicina non ſortitur; licèt enim conjecturalem tantummodo Artem habeamus, conjecturalē tamen ignavia noſtra efficit, cum ſuapte natura nō ſit. Quidquid enim in Medicina facienda occurrit id totū a cauſis & naturalibus, & neceſſariis dependet. Si generatur homo, a cauſis naturalibus generatur: ſi vivit, ſi agit, ſi valet; per cauſas naturales, & vivit, & agit, & valet: ſi ægrotat non niſi a cauſis naturalibus in morbum conjicitur: ſi beneficio remediorum priſtinam recuperat ſanitatem, remedia ipſa, ut mox oſtendimus, non niſi naturales ſunt cauſæ: ſi tandem in interitum ruit, a cauſis naturalibus occiditur, adeo ut ab exordio vitæ, uſque ad ultimum ſpiritum, nihil occurrat in homine, quod non ſit opus Naturæ, totaque vita nil aliud ſit, quàm catenula quædam effectuum naturalium cauſis ſuis indiſſolubiliter connexorum. Quapropter cum effectus oſtendant cauſas, & ex adverſo cauſæ præmonſtrent effectus, nullus eſt conjecturæ locus in Arte Medica, ſi eam in ſua eſsentia, & perfectione, non prout in nobis exiſtit, conſideretur. Mehercle, ſi Medicina illa quę in Deo Optimo Maximo reperitur perfectiſsima,

nullis

nullis conjecturis innititur (aliter enim aſſerere,non modò impium, ſed & ſtultiſſimum eſset) quid clarius, quàm quod eadem natura ſua nõ conjecturalis,non incerta; ſed tota ſcientifica,tota conſtans,tota certiſsima ſit. Si ergo ea, quam nos habemus tanta perfectione non gaudet, repetere cogimur non a natura Medicæ Artis,ſed a Medicorum ſocordia id proficiſci.

Scio inevitabilem eſſe moriendi neceſſitatem, omnibuſque fatalem eſſe ſupremum diem; ſed non ideo fit, ut medendi artì aliquid ſuæ certitudinis depereat; cunctæ etenim Artes non circa quamcunque materiem, ſed circa idoneam tantummodo verſantur; ineptam tamen diſtinguere tenentur, ne oleum, & operam perdant, & hac diſtinctione contentæ ſuam tuentur certitudinem. Idipſum efficiat Medicinà oportet, ut ambiguitate liberetur, ſcilicet diſcat corpora, & morbos diſtinguere, qui Arti ſubiiciuntur ab iis, qui ſupra, vel extra artem ſunt; ſic enim aut non attinget ægrum, quem non juvet, aut ſi cogatur aggredi ſine ſuccesſu, id faciet abſque ulla nota dignitati Artis inuſta. Conſtat igitur Medicæ incertitudinis cauſam totam in Medico quæri oportere,in quo propterea, aut experientia deſideratur, aut debita eorum cognitio, ſine quibus nec Ars, nec Artifex ulla ratione poteſt ſubſiſtere.

Et experientia quidem, qualiſcunque ea ſit,deſtitui Medicinam non puto;nuſquam enim ab experimentis a primo ſui exortu ceſſatũ eſt, cum quot hactenus fuerint remediorum applicationes,tot etiam experimenta medica habita ſint. Quid eſt in univerſo Orbe, cujus uſus Medicus aliqualiter perſpectus non ſit?

Quæ

Quæ planta, quæ animalium partes, quæ mineralia prorſus jacuere intentata? Ipſa etiam vitæ oblectamenta, &, quod mirabilius, ipſa martyria in Medicam materiam faceſsère, ita ut, ſi verum fateri liceat, non inſimulandi ſint Medici, quod ab experimento, obſervatione, & tentamentis unquam deſtiterint; utinam verò ea methodo inſtituta fuiſſent, qua doctiores, aut expertiores poſſemus evadere.

Remanet ergo, ut unico hoc nomine Medicina in ſuo opere, adhuc hæſitabunda vacillet, ſcilicet quod Medici nondum potiti ſint cognitione eorum, quibus Ars ipſa coagmentatur. Quænam autem ea ſint, in præſentiarum indagare juvabit. Finis Medicinæ duplex eſt; alter ut ſanitas, ſi præſens conſervetur, alter, ut recuperetur ſi amiſſa; Medici igitur munus eſt, ut in utrumque finem faciat oportuna, ſcilicet, & quod intendit efficiat, & quod efficit opportunum ſit; quare liquet fundamenta Artis deducenda eſse a cognitione eorum, quæ tùm oportuna indicare poſsunt, tùm mentem noſtram dirigere, ut cognoſcamus, quomodo, & quando Medicamenti actio, oportunitati, quam habemus fuerit ſatisfactura. Verùm, cum id, quod oportunè agendum ſit in morborum curatione, non niſi ex aberrationibus emergat, & aberratio intelligi nequeat, niſi naturalis ſtatus antea perſpiciatur; conſtat fieri non poſse, ut Medicus oportuna factu determinet, niſi noverit naturalem Hominis habitudinem; id eſt niſi integram ſcientiam de Homine fuerit nactus. Hinc abſque Phyſiologiæ, & Anatomes ſtudio, non eſt ut quiſquam

ſeſe

ſeſe Medicum jactet: harum quippe occupatio tota eſt in rimando artificio, quo divinus Plaſtes humana corpora concinnavit, v. quibus elementis totam corporis molem conſtituerit, in quot partes diſtribuerit, qua diſpoſitione, quo ordine, qua organica ſtructura earum ſingulas donarit, quibus, & cujus craſis humoribus irriguas voluerit, quibus actionibus, & uſibus ſingulas deſtinarit. Hæ fundamenta vitæ, actionum inter ſe harmoniam, & famulatum, temperamentorum diverſitates, omniumque ad vitam, & valetudinem concurſum exequuntur; actionum inſuper inſtrumenta, horumque potentias, & potentiarum vires examinant, adeo ut ab hiſce duabus Facultatibus, quidquid ad rectum Naturæ ordinem ſpectat, omnino petendum ſit.

Sciatis tamen oportet, me non modò de rudiori illa Anatome verba facere, quæ ad uſus Chirurgicos vix ſatis eſse poteſt, ſed etiam de ſubtiliori illa, quæ noſtra ætate tantùm exculta, penitiora viſcerum, reliquarumque partium, ſibi aſsumpſit introſpicienda, ad earum compoſitionem, agendi modos, & uſus in lucem producendos accommodata: Cumque in eundem finem conſpirent, & Zootomia, & Dendranatome, utraque ad humanam Anatomiam comparatæ, & has nomine Anatomes compræhenſas volo, ſaltem quò ad eam partem, quæ latenti quandoque in homine partium ſtructuræ, & uſui lucem aliquam ferre poteſt: Sæpiùs etenim evenit, ut quod in grandioribus animalibus magis abſconditum eſt, in propatulo Natura poſuerit in viliore reptili, aut in obſcuriore virgulto. Sic ſanguinis circulatio, ejuſque varii

motus

motus à vena ſecta, qui in Hominibus non niſi ab effectibus, aut a Statices legibus, & vaſorum, & cordis configuratione colligi poſſunt, in ranis, & vermibus omnium oculis ſubiiciuntur. Nec diſsimiliter principia, & modus generationis, quibus ſi animalia tantùm perfecta ſcrutemur, nihil obſcurius, ab ovi gallinacei incubatu, ab ovorum in bombycibus fæcundatione, atque a ſeminum vegetatione tantam lucem recepere, ut iam cæperint Veterum commentitia myſteria flocci fieri, novaq; hypotheſi aſsumpta, alius prodierit generationis modus, quem Neoterici tot obſervationibus, tot experimentis, tot rationibus adeo hucuſque confirmarunt, ut ſperare liceat, fore ut continuato obſervandi, & meditandi ſtudio, humanæ Geneſeos artificium, non minùs, ac opus reſpirationis, & motus humorum, tandem aliquando innoteſcat.

Pariter, cum de Phyſiologia ſermonem habui, non ea mens fuit, ut ea contenti eſsemus, quæ jejunè admodum, ne dicam vitiosè in Libris veterum Medicorum proſtat; ab hac enim non eſt, ut Medicinæ Studioſus eam de Humana natura cognitionem expectet, quæ ad Artem faciendam poſsit ſufficere. Plura in ea ad ſapientiam magis, quàm ad opus utilia, plura generalibus vocabulis non explicata, ſed merè indigitata, plura etiam aut falſis inædificata principiis, aut non ſatis expenſa, & elaborata comprætenduntur. Phyſiologiam intelligo, prout moris eſt; Scientiam naturalem de Homine, quæ tamen non ad placita Ariſtotelis, aut Galeni, aut Platonis, aut Carteſii, aut Epicuri, ſed ad leges veritatis componenda eſt; neque

enim

enim cuiquam licet eorum veſtigia ſequi, qui ut inquit Vivis *lib.* de tradendis diſciplinis. *Naturæ huic, quam ignorarent irati, aliam ſibi confinxere*, ſed ipſa, qualis eſt, ſcrutanda, & ſi licet, revelanda.

Fateor difficilem admodum hanc eſse provinciam, ſed addere liceat, meo ſemper hanc hæſiſse animo ſententiam, eatenus Artem Medicam adhuc in veſtibulo hærere, quatenus ex ignorata vera Philoſophia naturali non datum eſt ulteriùs procedere; quod ſi verum eſt, uti a quolibet facilè concedetur, cui Medicinæ natura comperta ſit, planè liquet in rei tam utilis diſquiſitione præcipuè Medicis inſiſtendum eſſe, cum ab hac Artis incrementum, & perfectio, & exinde infirmis ſalus, ſanis incolumitas, Artificibus gloria, & in agendo felicitas futura ſit: Difficile quidem opus, ſed non impoſsibile, hiſce præſertim temporibus, & ut ſperare fas eſt, etiam ſuccedentibus; poſtquam enim Phyſicæ ſtudium Geometricis, & Mechanicis veritatibus inniti, experimentis verò, & obſervationibus fulciri cœpit (ut jam parvi pendantur, quæ alterutro, aut utroque fundamento ſtabilita non ſint) profectò ſi unquam, nunc firmiter credendum eſt, fore ut Scientia naturalis, & quæ hujus pars eſt Phyſiologia Medica, eo veritatis lumine clareſcat, quo denſiſſimæ in praxeos uſu occurrentes tenebræ poſsint diſsipari.

Pergo ulteriùs: Non unicum eſt hoc, quod ab exculta Phyſica manare poteſt in Medicinam beneficium. Vivimus quippe, & operamur non modo ratione eorum, quæ in nobis ſunt, ſed præterea illorum ope, quæ nobis extrinſecus adveniunt.

Egemus

Egemus nempe, & aere, quem reſpiremus, & cibo, quo reficiamur, & calore, quo foveamur: cogimur laborem alternare quiete, vigiliam ſomno: ſubjicimur externorum, quæ nos circundant injuriis, animique paſsionum, quæ intus nos dilaniant, feritati: tota denique rerum creatarum univerſitas nobis vel favet, vel officit. Quòcirca niſi horum omnium in humana corpora effectus, quà propitii, quà noxii aptè internoſcantur a Medico, qua quæſo ratione, aut optimum vitæ regimen præſcribere, aut ſi quæ contingunt in pravo uſu læſiones, poterit determinare?

Medici igitur eſt prædicta omnia ita cuilibet adaptare ſubjecto, ut ex iis utilitatem capiat non noxam, cumque hujuſmodi judicium a perſpecta externorum eſsentia, eorumque in humana corpora actione dependeat, judicet quiſque veſtrum, an aliunde, quàm a Philoſophia naturali, eaque legitima, mechanica videlicet, & ab ea, quæ hujus non modica pars eſt, ſimulque Theoretices Medicinæ pars magna, & præcipua, Igina videlicet, mutuandum ſit.

Abſtineo a proponenda neceſſitate Doctrinæ ſignorum, quia a nemine, pertinaciſsimo licèt Empirico, vertitur in controverſiam. Hoc unum in meam rem moneo, quod licet Semeiotica, prima fronte nihil præſeferre videatur præter ſigni cum ſuo ſignificato connexionem, ideoque ab unica obſervatione hauriri poſse, res tamen longè aliter ſe ſe habet; Non enim ſignum Medicum, ita referri poteſt ad id, quod indicat, ſicut fumus ad ignem; adeo ut ſicut ex fumi

præ-

præſentia ignis arguitur, ita a ſignis Medicis certa habeantur indicia eorum, quorum ſunt ſigna. Hoc exercitatis in Arte nulla dubij labe notatur; novere namque Prudentiores rarò ab unico ſigno, ſæpius verò ab omnium ſyndrome tum morbi, tum ejus cauſæ, tum partis affectæ diagnoſim hauriendam eſſe, eoſque, & falli, & fallere, qui pauca reſpicientes de natura morbi pronunciant, & exemplo fortunatæ alicujus curationis, remedia exhibent, tanquàm aliàs habito effectui non defutura.

Signa omnia præternaturales effectus ſunt, a naturalibus, idcircò, probè diſtinguendi, omniumque omnes poſſibiles prænoſcendæ ſunt cauſæ, ut plurium in unicam concurſus fidem faciat de vera, & legitima, a qua indicationes deſumantur, antequàm remedium, quod ab his ſuggeritur eligatur. Ab hac ſeu ſignorum, ſeu ſymptomatum analyſi, quæ Semejoticæ, non minùs, ac Pathologiæ opus eſſe debet, & exinde recurrente in caſibus particularibus ſyntheſi, nanciſcimur judicij Medici, quod difficile meritò aſſerit Hippocrates, quinimò eum, & ſolertiæ, & dexteritatis habitum, quo cuilibet læſioni, quæ oportuna ſunt, tandem dignoſcamus.

Demum (quod alterum eſt medentis munus) ſi prædictis rationalem Pharmaceuticam conjungamus, ideſt Phyſicam indaginem naturæ remediorum, & effectuum, quos in humano corpore, ſive ſano, ſive morboſo, ſive quacunque alia ratione affecto præſtare valent, ita proculdubio Medicis auxilijs uti diſcemus, & ea certitudine, qua Nauta remos, &

vela adhibet ad navim gubernandam; atque hinc ſiet ut Artificem non pudeat fruſtrati, aut non prævisi ſuccesſus, ſed reſpondente pharmaco intentioni præſcribentis, ſi effectus oportunus ſit, in ægri omnino cedat utilitatem; & propterea, ſi ex Phyſiologia, Anatome, Igina, Pathologia agendorum oportunitas perſpecta ſit, nil aliud ſupereſt ad Artis complementum, niſi ut a Pharmaceutica rationali mutuemur inſtrumenta, quibus curationes, eo quo decet eventu, & ſecuritate, non inter ambages, & pericula, ideſt non empiricè, ſed dogmaticè inſtituamus.

Cum igitur ex his omnibus conjunctis ægrorum ſanandorum artificium coaleſcat, eaque non ab uſu, non ab exercitatione, non ab experimentis tantùm, ſed ulteriùs, imò præcipuè ab acri judicio Medici in Theorica Medica verſati poſsint obtineri, breviùs dicam à judicio Medici Phyſico-mechanici, palàm eſt Praxim Medicam ſine Theorica, Theoricam verò Medicam ſine Matheſi nullam eſſe, aut haberi poſse.

Aſſerant nunc Empirici, ſi poſſunt, *aliud eſſe mederi, aliud philoſophari; aliud Theoreticas in ſcholis inſtituere diſquiſitiones; aliud practicas manus ægris admovere*; etenim licèt ultrò fatendum ſit, totam Philoſophiam ad uſum Medicinæ non referri, conſtantiſſimè tamen aſſerendum videtur, medentium opus nil aliud eſse, quàm perpetuum, ſed verè, & ſolidè philoſophari, & praxim exercere nil aliud, quàm Theoricam Medicinæ partem in uſum, & ægrorum beneficium convertere.

Ut

Ut hoc magis elucеſcat, mecum advertatis velim, praxim Medicam habitum quemdam eſse non corporis, ſed animi; ideoque ſicut in gymnaſticis, corporis dexteritas, & membrorum agilitas crebra corporis exercitatione comparatur; ita & ad acquirendum habitum intellectualem opus eſse, ut Mens ipſa ſeria, & repetita meditatione exerceatur. Ad obtinendam igitur praxim Medicam neceſse eſt, ut circa objectum, & inſtrumenta Medicinæ plurimæ inſtituantur cogitationes, itaut antequàm manus operi admoveatur, omnia, ſi fieri poteſt, perſpecta, & cognita ſint, quæ ad hominis Naturam quoquo modo, ad finem tamen artis relata, videantur pertinere. Hanc ſi quis adipiſceretur notitiam, atque hinc fluentem rectè judicandi de ægrorum temperamento, de morborum eſſentia, de qualitate, & gradu læſionum, & de remedii in uſum vocandi conditionibus, promptitudinem, is profectò habitum Medicum, etiam ſi nullum ægrum antea attigerit, ſibi comparaſſe diceretur, & propterea Hippocrates lib. de Arte clarè profitetur Medicum, *qui ſufficerit ad cognoſcendum, ſufficere quoque ad ſanandum*, quaſi ac eorum, quæ ad Medicum attinent notitia, vel ipſiſſima curatio ſit, vel non magis a curatione abſit, quàm a Sole calor, aut lux.

Verum quidèm eſt prædictorum omnium ſufficientem cognitionem paucorum annorum curriculo obtineri non poſſe, & fortaſſe nunquam abſque occurrentibus in praxi caſibus, qui continuas ſuggerunt occaſiones obſervandi, & meditandi, id quod antea meditatum non fuerat, aut obſervatum,

quamobrem exercitatum Medicum non exercitato præpono, dummodò tamen reapſe, non ſolùm nomine tenus, exercitatus ſit. Neque enim practicus Medicus is cenſendus eſt, qui ſola inviſorum ægrorum multitudine, aut longævitate Artis eminet, niſi ex utraque occaſionem ſibi fecerit legitimas morborum cauſas indagandi, eaſque pro caſuum diverſitate probè diſtinguendi, auxilia cuilibet appropriandi, eorumque vires, & agendi rationes venandi, ex quibus oritur tandem habitudo in Medente, & practica, quam ajunt, Medicinæ. At hæc agentes non aliud mihi efficere videntur, quã philoſophari, & phyſica theoremata in beneficium ægrotantis convertere. Sicuti ergo qui ex uſu prænarrata non noverit, Philoſophi nomine dignandus non eſt, ita nec Medici, niſi Empirici, niſi Pyrronii, & ex eorum numero, quorum famæ tutelam, niſi aſsumeret Natura illa, quæ morborum medicatrix dicitur, quorumque delicta, niſi occultaret aut humus, aut tumulus, ex hominum cætu expungerentur. Conſtat igitur, eum fore optimum Medicum, qui fuerit optimus Theoricus, & Artis exercitium, ideò eſſe in Artifice neceſsarium, quia Theoricam perficit, quia judicium, & ratiocinium philoſophicum dirigit, non quia ſicuti ex ſaltante fit ſaltator, ita ex uſu medendi, medendi habitus, & praxis acquiratur.

At ajunt Phyſicam ſcientiam omninò incertam exiſtere, & vacillare principia quibus innititur; ingenioſas quidem eſse Phyſicorum ſpeculationes, ſed tanta opinionum diverſitate diſtractas, ut non poſ-

ſint

ſint tam labili fundamento curationum moles inædificari; firmiter enim ſtat quod ab experientia confirmatur, nutat quod ab opinione deſumitur; ſatis eſſe Medico ſi diagnoſtica, & prognoſtica ſigna calleat; illa ut morborum ſpecies diſtinguat; hæc ut eorundem exitum in ſalutem, aut mortem prædicere valeat: ſi cognita ſpecie morbi plura habeat in promptu remedia ejuſdem morbi expugnativa, & ut ajunt ſpecifica: ſi noſcat Rhabarbarum alvum ſolvere, Raphanum urinas ciere, Lapidem bezoar ſudores, Corticem peruvianum febres profligare, Ipecuanam expugnare dyſenteriam, Guajacum luem veneream, Opium ſomnum inducere, & dolores ſedare, & ſexcenta alia, quibus Practicorum libri referti ſunt.

Hæc omnia veri quidem ſpeciem habent, ideoque incautos fallunt, aut deſidioſos, quibus propterea latentem in herba anguem præmonſtrare, ſummæ pietatis eſt. Experientia quidem jure optimo rerum, & Artium magiſtra dicitur, omnibuſque votis optandum eſſet, poſse illi uni Medicinam totam concredi; Verumtamen non ea eſt, ut vidiſtis, Artis Medicæ indoles, quæ patiatur, ut ablegato ratiocinio experientiæ illi, quam non habent, nec habere poſſunt Empirici, Artis ſummam committamus.

Experientia quæſo quid eſt? niſi memoria eorum, quæ ſemper, & eodem modo contingunt: Sic ab experientia habere dicimur ignem calore, glaciem frigore, aquam humiditate donari, quia in igne calorem, in glacie frigus, in aqua humiditatem ſemper reperiiſſe meminimus. Jam reſpondeant Empirici: Eſtne in univerſo remediorum cenſu ullum, cu-

jus effectus ſemper Medici indulgeat voluntati? Non ſanè: Teſtis ſit Hippocrates Medicorum omnium experientiſsimus, qui *libro de Medicam: purgan:* rem prout eſt ſincerè fatetur: *Idem* inquit *Medicamentum purgat, & non purgat; quandoque verò alia purgat, quàm quæ purgare ſolet, aliquando nimium purgat, aliquando ea, quæ debet, facit;* cujus inconſtantiæ ſi redarguuntur purgantia pharmaca omnium validiſſima, & probatioris effectus, quid de alterantibus dicendum erit? quid de ſpecificis? quorum longè minor efficacia depræhenditur. Non ergo de ullo remedio certa habetur experientia.

At reſpondent, Medicamentorum effectus, ſi non ſemper, ſaltem plerumque ſuccedere, & hoc ſatis eſſe ad ſalvandam Medicam experientiam. Igitur, rege-roipſe, Experientia Medica particularis eſt, non ut in cæteris Artibus, univerſalis, ideoque deterioris omnino conditionis. Unde hoc? an quia vis morbi, cui nulli ſunt limites ſuperet quandoque virtutem pharmaci? Sit; at qui experientiam ſe habere jactat, noviſſe debet, improportionatum eſſe morbo remedium, ſicuti novimus omnes pauxillo aquæ magnum incendium non reſtingui; & ſi hoc ipſum latet, cæcè admodum procedit, licet videatur experientia ſuffultus.

Verumtamen examinemus parumper, quâ ratione Experientia medica poſſit comparari. Certum eſt ſucceſſuum memoriam duplici tantum via acquiri poſse; videlicet vel per experimenta, vel per obſervationes; per has quidem, ſi nihil ad effectum præparemus, ut contingit, cum caſu, aut neceſſitate,

ſeu

ſeu Natura dirigente ducti,in eorum, quæ eveniunt, cognitionem devenimus. Ita ab obſervatione docemur, æſtatem calidam eſſe, hyemem verò frigidam, corpora ad invicem non penetrari, noctes diebus ſuccedere, dies noctibus. Per experimenta verò, quoties his illa applicando arte quadam utimur, vel in modo applicationis, vel in delectu applicandorum, vel in proportione eorumdem, & generaliùs in exequendis iis omnibus, quæ ad effectum certè habendum neceſſaria ſunt. Iam ad rem deveniamus. Experimentum quidem,monente Hippocrate, periculoſum eſt in Arte Medica: cur enim averuncandæ febri potiùs Cichoream adhibeamus,quam Cicutam? cur Corticem peruvianum potiùs, quam Taxum? cur Gentianam potius, quam Aconitum? Fas eſt credere, antiquis temporibus ante Artis conſtitutionem, non ſemel remediorum loco uſurpata fuiſſe venena, & nonnullorum malo cæteros cautos evaſiſſe: Idem etiamnum accideret, ſi abſque ullo, antecedentis experientiæ, aut rationis adminiculo temerarius Empiricus nova pharmaca in lucem proderet, ut in eorum locum, quorum infirmitas, ne dicam inanitas exprobratur, ea ſubſtitueret.

Sed liceat nova tentare in ipſis etiam hominibus experimenta; liceat etiam,ſi libet,nonnullorum vitas periclitari, ut virtutis pharmaci, quod cæteris profuturum ſperatur,notitia comparetur. An non ex eo quod ab exhibita potione,ægri ſanitas conſequatur, certi erimus, eam valetudinis cauſam fuiſſe, potiùs quàm aliam? ſcilicet vel naturam cauſæ morbificæ ſponte evaneſcentis, vel aeris conſtitutionem muta-

 tam,

tam, vel novum alimenti genus, vel mille alia, quibus clementia naturæ, potius quàm a remediis non infrequenter juvamur. Per hujus generis experimenta intra materiæ medicæ clauſtra irrepſere, & amuleta, & ſigilla, & morborum tranſplantationes, & ſignaturę, & ſympathica remedia, & cãtiunculæ, & quidquid callidior ſuperſtitio ad fallendum ignavum vulgus novit effingere; iiſdemque debemus vim illam portentoſam inanium pharmacorum, quibus Diſpenſatoria, & Pharmaciæ uſque ad nauſeam ſuffarcinantur, quorum tamen non major eſt ad morbum debellandum potentia, quàm ſterilis arenæ ad fruges proferendas.

In phyſicis quidèm experimentis, in quibus omnia in poteſtate ſunt, ad veras cauſas alicujus effectus revelandas, ea experientium methodus eſſe conſuevit, ut modò unum, modò alterum ſubtrahant eorum, quæ cauſarum, vel circumſtantiarum vices poſſunt obtinere, ut tandem eæ innoteſcant, a quibus effectus unicè dependet. Hæc Ars, ſinè qua boni aliquid rarò præſtatur, in Medicis experimentis uſu venire nunquam poteſt; Non enim ſejungere nobis licet aeris ſtatum ab ægro, quem experimento ſubiicimus, non anni conſtitutionem, non temperamenti conditiones, non animi pathemata, quæ ut inquit Cælius Aurelianus, *mutatione quadam corporis morbos excludunt*. Rarò ægri impatientia unico remedio contenta eſt; ſæpiùs etiam Medicus vel parùm ſibi conſtans, vel ne auxiliis videatur deſtitui, diverſa, ne dicam contrariæ intentionis, pharmaca, vel in unum propinat, vel invicem ſuccedentia præſcribit, ut tandem

dem neſcias, uni, an alteri, an omnibus, an nulli ſanitas debeatur.

Similium caſuum obſervatio poſſet quidem in tanta caligine lucem aliquam promere, ſed oporteret, ut nulla intereſſet diverſitas nec ratione cauſę in morbo, nec ratione partis in corpore affecto, nec ratione temperamenti in ægroto, nec ratione morbi ipſius, cujus, licèt intra eandem, ut vulgo cenſetur ſpeciem conſtituti, tot eſse poſſunt eſſentiales differentiæ, ut raròadmodum morbus morbo, affectus affectui ita ſimilis occurrat, ut det locum repetitioni experimenti alias habiti, quin potiùs ſemper quod inſtituitur novum ſit.

Conſtat igitur,& periculoſum eſse per experimenta tentare, & impoſſibile in ægris rectum experiendi ordinem obſervare, quin imò rariſsimam occurrere caſuum ſimilitudinem, a qua una emergere poteſt plurium experimentorum in effectu concordia, ſine qua nulla experientia; Æquè igitur impoſſibile eſt, ut Medicus ab experimentis artificioſis memoriam conſtantium ſucceſsuum, ideoque experientiam adipiſcatur.

Quare remanet, ut ſi quam habere poteſt, eam a ſola deducat obſervatione. At effectus, qui ex obſervatione colliguntur, vel tales ſunt, ut nullis, aut paucis alligentur circumſtantiis, quales ut plurimùm a cauſis validiſſimis, vel ſe ſolis operantibus proficiſcuntur; aut ex eorum cenſu, qui certas requirunt conditiones, ut exerantur. Primi ordinis effectus rari admodum habentur in humano corpore a remediis, niſi hæc ex illorum numero ſint, quæ

cor-

corpora vehementer lædunt, & corrumpunt, quorum actiones per evidentem incurſionem, ut Sexti Empirici phraſi utar, percipiuntur. Qui verò in ſecundo ordine locantur (ij nimirum, quorum cauſæ ſtatas conditiones, vel aliarum cauſarum concurſum requirunt, ut operentur) rectè nequeunt a quocunque obſervari, at ſolùm ab eo, qui cauſarum, & circumſtantiarum omnium vires noverit, ut ſaltem in ſuſpicionem deveniat poſſibilis dependentiæ effectus a ſua cauſa, & circumſtantiis, quam ubi per multiplices obſervationes determinaverit, jam via ad experientiam complanata apparebit. Vires autē cauſarum, & conditionum nemo exactè unquam percipiet, qui Theoricæ Medicinæ jejunus extiterit; Nemo igitur obſervationibus rectè inſtituendis, & experientiæ ex iis nanciſcendæ idoneus fiet, niſi per Theoricas contemplationes. Hinc Soranus *experientiam ſine ratione exercentes, & inhoneſtam Artem riſui dare, & alienum Medicinæ opus adhibere* aſſerit; *ſola quippe ratio breviter ad utilitatem perducit, & tanquam cæcam imperitiam, ideſt experientiam ducit.* Hinc obſervationes ſine diſcurſu, fortuitæ, caſuales, accidentales cenſentur; ubi verò acri judicio fulciantur, & Obſervator rigidum circa obſervata examen inſtituerit, deſinunt eſſe fortuitæ, adeo ut ſit verum illud Ariſtotelis, *ubi plurimum de intellectu, ibi minimum de fortuna.* Hinc tandem quæ ratiocinata obſervatione non firmatur experientia, meritò imperitia, meritò non Artium, non rerum, ſed ſtultorum magiſtra nuncupatur.

Noverit Empiricus a Colocynthide alvū ſollicitari,

ri,ſed in arripienda occaſione Colocynthide utendi, & certò, & tutè, & oportunè, omnino cæcutiet: Reſpondebit quandoque effectus, ſed caſu; aliquando autem non reſpondebit; ſæpius inoportunè; ſemper cum ægri periculo, aut detrimento. Huc tandem redit jactata, & tam latè venundata illorum experientia, qui ſtudium Medicum à Phyſico diverſum faciunt, quique a praxi, omne de morbo, ejuſque cauſis ratiocinium excludunt.

Obſervatio quidem eorum,quæ in exercitio Artis contingunt,non modo utilis eſt,ſed & neceſſaria;imò ita, ut nemo eorum, qui Empiricam vehementiùs odere,abſque obſervatione, aut Artem conſtitui, aut quenquam Medicum fieri poſſe arbitratus ſit. Semper ab omni ęvo remediorum, & morborum eventus obſervati ſunt: Innumeri proſtant libri, quibus medicationes veluti in faſtos recenſentur, quibuſq; remediorum vires deſcribuntur; ita ut non eo nomine videatur infelix Medicina, quòd obſervationibus careat, ſed quod Obſervatoribus caruerit, qui rectè & utiliter obſervandi artificium callerent. Quod ergo tot ſęculorum coniunctus labor non potuit, fortean nobis ſpondebimus a paucis Obſervatoribus, iiſque fortuitò agentibus, & abſque lege, abſque methodo obſervationes inſtituentibus,?potius quàm ab illis, qui rationabili in obſervando ſolertia potiti, novere obſervata phęnomena in ſuas cauſas reſolvere, quiq; ut ait Hippocrates lib. de Arte *præſentia, conſiderant, & de præſentibus iuxta præterita ratiocinantur*.

Sed videamus pro coronide, an haberi poſſint medicamenta ſpecifica, quæ Empiricorum ultima vota ſunt.

ſunt Specifica vocant illa remedia, quę ſui innata poteſtate certę morborum ſpeciei opponuntur; idcirco toti in ſignis ſunt, nam per eam ſpecie morbi determinata, ſatis eſſe putant ſi exhibeatur ſpecificum ad illum eradicandum. Hinc inquirenda eſſe clamitant hujuſce ordinis pharmaca, ut pote a quibus ſolis valetudo poſſit expectari.

Oh quàm bellè ſibi, & nobis aſſentantur hujuſmodi Syrenes; ſibi quidem operis facilitate, nobis curationis felicitate; Veruntamen *Opinio* (verba ſunt Magni Verulamii lib.4.de augmento Scientiarum) *fuerit magis blanda, quàm vera, ſi quis exiſtimet, medicamentum aliquod, tam potens, aut felix fieri poſſe, ut uſus ejus ſimplex, curationi alicui grandiori ſufficiat.* Et inferius ſubdit. *Sciant pro certo Medici, poſſe tria fortaſſe, aut quatuor medicamenta, ad morbum aliquem graviorem curandum rectè praſcribi, quæ debito ordine, & debito intervallo aſſumpta curationem præſtent, quorum ſingula ſi per ſe tantùm ſumerentur, aut intervallum non ſervaretur, fuerint prorſus nocitura.* Hæc Verulamius, qui adeo rem acu tetigit, ut non magis exercitatiſſimus quiſque; quippe quid quæſo ſunt iſtæ morborum ſpecies? An credendum etiam in accidentalibus aberrationibus, quales & vel aliud ſunt morbi, ſuas ſpecies conſtituiſſe Deum Optimum Maximum, ſicuti in plantis, & animalibus? A mente noſtra, non a Natura ſpecies morborum derivant; utinam in iis diſtinguendis normam læſionum, aut cauſarum ſecuti eſſemus cum Franciſco de le Boe Silvio, potiùs quàm cum cæteris ferè omnibus, ſymptomatum, quorum congeries raro, aut nunquam repetita obſervatur. Hinc

eſt

eſt quòd Apoplexiæ, Letargi, Anginæ, Pleuritides &c. tam diverſæ occurrant in praxi, ut iiſdem remediis in omnibus uti, idem ſit, ac magnam partem ægrorum in certum vitæ diſcrimen coniicere. Si igitur non ſunt a Natura diſtinctæ morborum ſpecies, quomodo erunt remedia prædictis ſpeciebus oppoſita? Sane morborum curatio tota artificioſa eſt, & ſicut Pictoria Ars non tot diverſis utitur penicillis, aut coloribus, quot ſunt imagines effingendæ, & Scriptoria non tot habet caracteres, quot dictiones; ſed iiſdem penicillis, & coloribus pauciſque literis, & quidquid pingitur, & quidquid ſcribitur, ita etiam in Arte medica non ſpecificorum inventio, non remediorum pharago; ſed pauca, intentionum tamen, quas caſus ſuggerit, opportunitati accomodata, ſuo ordine, ſuo tempore, ſuis circumſtantiis, eaque, qua decet, dexteritate præſcripta totum implent curandi Artificium.

Valeant igitur cum ſuis ſpecificis Empirici, & tandem agnoſcant, ſe & iniuria increpare Theoricum Medicinæ ſtudium, & falli, ſi extra Phyſicæ pomeria, ſolùm verò intra irrationalis experientiæ cancellos, Artis quærunt felicitatem. Languet ſiquidem adhuc Medicina practica, ut adhuc probatum eſt, quia veræ morborum cauſæ in lucem proditæ non ſunt; quia legitimi partium humani corporis uſus; quia earum actiones ad vitam, aut valetudinem ordinatæ; quia humorum naturalis conſtitutio; quia remediorum natura, activitas, agendi ratio, & ad agendum requiſitæ conditiones adhuc integrè perſpectæ non ſunt; uno verbo quia Scien-

tia

tia naturalis de Homine non ſatis ad veritatem exculta eſt; & quia Ars Medica, rationalis licèt ſpecie condecorata, empirica tamen pene tota, ob veræ Phyſicæ defectum hucuſque jacere coacta eſt.

Igitur ſi aliquid conferendum tam nobilis diſciplinæ inſtaurationi, utique in Theorica medica perficienda totus labor impendendus videtur; atque hæc ut firmiori greſſu progredi poſſit, hinc Matheſi, & Anatomiæ, hinc Chymiæ, & experimentis Phyſicis innitatur. Neque quemquam terreat operis difficultas, & obiecta impoſſibilitas; peſſimè enim de ſe ipſis, de Humano genere ſentire mihi videntur, qui hæc obtrudunt, nimium flocci facientes humani intellectus acumen, cujus portenta noveritis omnes, ſi navigandi Artem, Perſpicillorum fabricam, Artem bellicam, Chymicam, Geometriam, Mechanicam, Algebram, vel leviter percurretis; &, ne extra Artem noſtram exempla deſumantur, ſi animadverteritis Doctrinas de muſculorum cõtractione, de motu liquidorum, de reſpiratione, de viſione, de pulſibus, de ſanguinis miſſione, non ita pridem adeo inclaruiſſe, ut parum abſit, quin eas aſſeramus apodicticis demonſtrationibus confirmatas: uſque adeò verum eſt nihil, eſſe tam altè abſconditum, quod aſſidua meditatio, & improbus in experiendo, & obſervando labor tandem aliquando non revellet.

Ignobili igitur excuſſa deſperatione erigãtur animi ad Theoricam Medicinæ enucleãdam: eam excolat, qui Artis inhiat incremento; eam, qui humanæ ſalutis deſiderio accenditur; hanc & nos inpoſterum

rum jubentibus Illuſtriſs. & Excellentiſs. Archylicei hujus Moderatoribus optimis, quorum in literas ſtudium, erga literarum cultores amor rara admittit cõparationis exempla; hanc inquam & nos inpoſterum tantis ſub auſpiciis ex hoc ſubſellio profitebimur, & ne ullum ſit veritati detrimentum poſthabita quacumque auctoritate, veritatem ſolum ipſam undequaquam perquirentes, conabimur per experimenta, obſervationes, ratiocinia, etiam, prout res tulerit, mathematica, & denique ſi aliter fieri non poſſit per hypotheſeon, ſed dilucidarum conſtitutionem, opus conficere. Suus tamen erit in hoc progreſſu Veteribus honos, ſuus Recentioribus, neq; enim arbitror quemquam confodiendum eſſe, quòd ſingula non noverit in Arte difficilima, ſed potiùs in iis commendandum, quibus Artem ipſam ditaverit, quo fit, ut quoniam à Veteribus plurima ad nos pervenere omni laude digna, ea defraudandi non ſint. Non ideo tamen cuncta eorum monumenta cogimur adorare; ſi quidem cũ ſcientię ex additamento fiant, & veteraſcens mundus ſemper evadat ſapientior, nulla ratio ſuadet, ut Neotericorum inventa contemnantur, ſed potiùs ut iis ſi quid minus appoſitè ab antiquis prolatum eſt, ad meliorem frugem redigatur.

Ad veritatem igitur aut antiquitùs, aut noviſsimè perſpectam noſtrorum laborum lineas dirigemus; ſic enim fieri poſſe remur, ut tandem ſi non noſtris, ſaltem poſterorum temporibus Ars medica ſenſim verè rationalis evadat, & Auditores ad eam capeſcendam non minus ac ad praxim exercendam per quàm optimè diſponantur.

D I C E B A M.

99956935

1035.h8
2

Digitized by Google

Digitized by Google